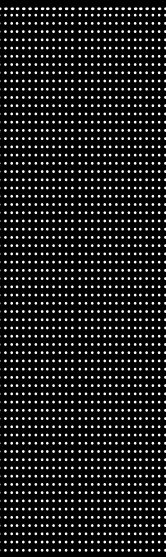

شرایطی است که از بافت سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و سایر نهادهای علمی و فناوریانه برمی‌خیزد و در صورت مرتفع نمودن مشکلات موجود در این زمینه و محقق ساختن شرایط فعالیت این شرکت‌ها می‌توان انتظار تولید دانش بنیان داشت. این شرایط شامل مجموعه موارد زیر است:

شرایط مداخله‌ای که نقش اساسی در تقویت و رشد سریع‌تر فرآیند دانشی شدن شرکت‌ها را دارند به کمک دانشگاه‌ها، مشاوران و مؤسسات آموزشی-تحقیقاتی ایجاد می‌شوند. همان‌گونه که محققان این عرصه بیان کردند، دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی و تحقیقاتی در ایجاد بنگاه‌های مبتنی بر دانش نقش ویژه‌ای دارند. یکی از عوامل محوری در شکل‌گیری و توسعه شرکت‌های دانش‌محور را می‌توان «نیروی انسانی فناور» عنوان کرد. نیروی انسانی فناور باتوان ایده و خلاقیت بالای خود ضمن تسهیل خلق دانش جدید و انتقال آن در سازمان، نقش مهمی در ایجاد سازمانی دانش‌محور دارد. در بخش راهبردهای مرتبط به خود سازمان‌ها که جزو عوامل درونی سازمان‌ها و از عوامل قابل کنترل سازمانی هستند می‌توانند تأثیرات بسیار زیادی بر رشد دانش شرکت‌ها بگذارد. ازجمله این راهبردها می‌توان به وضعیت سازمان‌ها و شرکت‌ها از لحاظ ابعاد ساختاری، فرآیندی و فرهنگی و گرایش به بازار اشاره کرد. همچنین باید به نقش شرایط علی تأثیرگذار بر رشد و توسعه شرکت‌های دانش بنیان نیز اشاره کرد. این شرایط شامل تأمین سرمایه مالی و حمایت فناورانه سازمان‌ها از شرکت‌های نوپاست؛ به همین دلیل روش‌های تأمین مالی توسعه کسب‌وکارهای فناورانه اهمیت زیادی دارد و عامل کلیدی موفقیت در دانش‌محور شدن شرکت‌های ایرانی است. از این رو سازمان انرژی اتمی ایران به عنوان یک نهاد علمی و تحقیقاتی پیشرو در زمینه توسعه شرکت‌های دانش بنیان تلاش کرده که شرایط زمینه‌ای (تأسیس مرکز نوآوری و فناوری رسا)، شرایط مداخله‌گر (تربیت نیروی انسانی فناور)، شرایط راهبردی (تغییر در ابعاد ساختاری و ایجاد فرهنگ سازمانی دانش‌پرو) و شرایط علی (حمایت مالی) تأثیرگذار بر فعالیت‌های شرکت‌های دانش بنیان را تسهیل کرده و به رشد ذاتی خود در زمینه رشد علم عمل کرده و به رشد اقتصاد دانش بنیان کمک کند. به‌طوری‌که می‌توان اقدامات سازمان انرژی اتمی ایران در راستای تقویت فعالیت‌های شرکت‌های دانش بنیان و توسعه کمی و افزایش کیفیت این شرکت‌های دانش بنیان را در چند محور کلی بیان کرد:

- ۱- ایجاد بستر مناسب برای فعالیت‌های نوآورانه، جذب ایده‌های نوآورانه و دانش‌محور از طریق تأسیس مرکز فناوری و نوآوری رسا
- ۲- ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای جذب نخبگان برتر دانشگاهی و تأمین و تربیت نیروی انسانی فناور
- ۳- امضای تفاهم‌نامه همکاری بین سازمان انرژی اتمی ایران و معاونت علمی و تحقیقاتی ریاست جمهوری با هدف تسهیل همکاری بین شرکت‌های دانش بنیان با سازمان انرژی اتمی ایران
- ۴- تغییر در شرایط راهبردی در سازمان از طریق جاری ساختن فرهنگ سازمانی مبتنی بر رشد علم و تولید دانش بنیان
- ۵- فراهم آوردن شرایط علی مناسب (حمایت مالی) از طریق انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با معاونت علمی و تحقیقاتی ریاست جمهوری به ارزش حمایت مالی ۲۰ هزار میلیارد ریال از شرکت‌های دانش بنیان.

سازمان انرژی

اتمی ایران

به‌عنوان یک نهاد

علمی و تحقیقاتی

پیشرو است

که وارد مرحله

صنعتی شده و

در زمینه ایجاد

سازمان‌های

دانش بنیان

تلاشی بی‌وقفه در

راستای توسعه

شرکت‌های

دانش بنیان

داشته و براساس

سند راهبردی

صنعت هسته‌ای

در افاق ۱۴۲۰،

درصد توسعه

شرکت‌های

دانش محور

با هدف تحقق

اقتصاد

دانش بنیان است

مرکز بر آن است که تا آخر سال ۱۴۰۲ این تعداد را به ۳۰ واحد افزایش دهد و به احتمال قوی تا اواسط سال جاری این هدف مهم محقق خواهد شد. باید اشاره کرد که یک سری شرکت‌های دانش بنیان هستند که به حمایت‌هایی نظیر استقرار نیاز دارند و ۱۳ شرکت مستقر در رسا شامل می‌شوند؛ اما یک سری دیگر، شرکت‌های بالغ هستند که در مجموعه خود مستقر و در قالب تفاهم‌نامه‌ای که با آنها امضا شده است، در شبکه همکاری قرار گرفته‌اند.

سازوکار همکاری بین مرکز رسا و شرکت‌های دانش بنیان به صورت سه‌جانبه بین مرکز رسا، شرکت مورد نظر و پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای است تا از این طریق نیازهای پژوهشی شرکت توسط پژوهشگاه تأمین شود و در نهایت محصولات شرکت دانش بنیان، قابل عرضه به سایر مجموعه‌های ذی‌ربط صنعت هسته‌ای سرازیر شود. برای مثال؛ چنانچه صنعت هسته‌ای از شرکت‌های دانش بنیان خرید انجام دهد، سازمان ۱۵ درصد قیمت محصول را در قالب قرارداد پژوهشی به شرکت پرداخت کرده و این باعث می‌شود پژوهش و پژوهشگاه وارد بخش صنعت شود. ضمن آن‌که نیاز پژوهشی شرکت دانش بنیان توسط ۲۵۰ نفر از اعضای هیات علمی پژوهشگاه برطرف شده و دیگر نیاز نیست شرکت برای مسائلی همچون تحقیق و توسعه بخواهد کسی را به خدمت بگیرد، به این ترتیب مرکز فناوری و نوآوری رسا چنین فرآیندی را برای شرکت‌های بیرونی نیز در نظر گرفته است. در سال جاری سازمان انرژی اتمی با اتخاذ رویکرد جدید در جهت تأکیدات مقام معظم رهبری برای اجرایی کردن برنامه‌های ارتباط جامعه و صنعت و عرضه محصولات و خدمات فناورانه و تجاری‌سازی آنها، فعالیت‌های خود را وارد فاز جدیدی کرده است و مرکز فناوری و نوآوری رسا به عنوان بازوی تجاری‌سازی و متولی توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری در صنعت هسته‌ای خاستگاه ایده‌پردازان و نوآوران جوانی شده که به عنوان واحدهای فناور در این مرکز استقرار یافتند و آنجا را محلی یافتند برای ابراز ایده‌های فناورانه و دانش‌مدار خویش. در همین راستا در اردیبهشت امسال بود که عرضه محصولات با سطح فناوری بالا در حوزه ابزار اندازه‌گیری شتاب‌دهنده‌های الکترون طی مراسمی با حضور مقامات عالی صنعت هسته‌ای به شکل رسمی به بازار عرضه شد که مهر تأییدی بود بر تلاش‌های صنعت هسته‌ای برای مردمی‌سازی و توسعه اقتصاد دانش بنیان کشور. تلاش‌های سازمان انرژی اتمی ایران برای توسعه شرکت‌های دانش بنیان و جامعه عمل پوشاندن به تحقق اقتصاد دانش بنیان با انعقاد تفاهم‌نامه همکاری بین سازمان انرژی اتمی ایران و معاونت علمی و تحقیقاتی ریاست جمهوری وارد عرصه جدیدی شد؛ در همین راستا در تاریخ ۱۴۰۲/۳/۳۱ سازمان انرژی اتمی ایران با معاونت علمی و تحقیقاتی ریاست جمهوری توافق‌نامه همکاری امضا کرد که در راستای توسعه همکاری با شرکت‌های دانش بنیان بوده است. براساس این توافق‌نامه همکاری رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری برای تعریف و اجرای پروژه‌های پیشران انرژی اتمی با تصویب طرح‌های پیشران هسته‌ای ۲۰ هزار میلیارد ریالی توافق کردند که خود زمینه‌ساز تقویت شرکت‌های دانش بنیان موجود در این عرصه است. بر همین اساس می‌توان گفت که نقش‌آفرینی شرکت‌های دانش بنیان به عنوان مصادیق مردمی‌سازی اقتصاد در صنعت هسته‌ای، می‌تواند ضمن تکمیل زنجیره ارزش این صنعت و کاربردی‌سازی آن، توسعه محصولات و خدمات ارزش‌آفرین و اشتغال‌زا را به ارمغان آورد.

معاون علمی و تحقیقاتی ریاست جمهوری در تبیین نقش و جایگاه سازمان انرژی اتمی ایران در توسعه شرکت‌های دانش بنیان، بیان داشتند که ظرفیت بالای صنعت هسته‌ای و دستاوردهای ارزنده دانشمندان این حوزه موجب شده تا کشورمان اکنون در جایگاه توانمندترین کشورهای برخوردار از این دانش و فناوری قرار گیرد. معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، به عنوان بازوی اجرایی دولت، سه حوزه توسعه علم، توسعه فناوری و توسعه اقتصاد دانش بنیان را مورد تأکید و توجه قرار داده است. یکی از معدود سازمان‌های کشور که توسعه هر سه حوزه به صورت همزمان جریان دارد، صنعت هسته‌ای و فناوری اتمی است. ذیل همکاری‌ها با سازمان انرژی اتمی ایران، هم توسعه علمی، هم توسعه فناوری و نیز توسعه اقتصاد دانش بنیان در حال تحقق است. ایجاد، رشد و توسعه شرکت‌های دانش بنیان وابسته به مجموعه

صورت شرکت دانش بنیان تغییر داد و صنایع دانش‌محور به وجود آورد. با توجه به تعریف لایه‌بوی‌تیز برای دانش‌محور شدن یک سازمان یا یک شرکت بایستی سازمان به شکلی تغییر یابد که بر اهمیت دانش درون و بیرون از سازمان توجه کند و از تکنیک‌هایی برای به حداکثر رساندن بهره‌گیری از دانش کارکنان، سهامداران و مشتریان استفاده کند. از طرفی با در نظر گرفتن نظر نونکا دانش‌محور شدن شرکت‌ها را تحت شرایطی می‌توان در نظر گرفت که به‌طور پیوسته دانش جدیدی در سازمان خلق شود، آن را به‌طور گسترده در سازمان توزیع و به نحوی سریع در محصولات و فناوری‌های جدید خود تعبیه و عرضه کند.

وجود نیروی انسانی ایده‌پرداز و متخصص و خلاق به عنوان عامل محوری در تبدیل و تغییر سازمان و یا شرکت‌ها در این فرآیند نقش مرکزی دارد که بدون آن شکل‌گیری سازمانی دانش‌محور بسیار بعید و دور از دسترس است. از طرفی توانمندهای سازمان در جذب سرمایه جهت عملیاتی کردن ایده‌ها و نوآوری‌های سازمانی و دانش‌محور شدن سازمان نسبت به قبل، مستلزم جذب سرمایه مالی، انگیزه و امید به پیشرفت به عنوان عامل بسیار مهم و اثرگذار است و لازم است سیاست‌های مالی مؤسسات تحقیقاتی و سازمانی مبتنی بر علم و فناوری در جهت توسعه دانش و فناوری ملازم با آن با هدف تحقق شرکت یا سازمان دانش‌محور تغییر کند. در کنار موارد ذکر شده یکی از دیگر عوامل مهم، تغییرات در ویژگی‌های سازمانی است که بدون تغییر در آن به خصوص تغییر در فرآیندهای سازمانی، فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی نمی‌توان انتظار جاری شدن دانش را در سازمان داشت و در مسیر دانش‌محور شدن گام برداشت.

نقش سازمان انرژی اتمی ایران در توسعه شرکت‌های دانش بنیان

سازمان انرژی اتمی ایران به عنوان یک نهاد علمی و تحقیقاتی پیشرو است که وارد مرحله صنعتی شده و در زمینه ایجاد سازمان‌های دانش بنیان تلاشی بی‌وقفه در راستای توسعه شرکت‌های دانش بنیان داشته و براساس سند راهبردی صنعت هسته‌ای در افق ۱۴۲۰، درصد توسعه شرکت‌های دانش‌محور با هدف تحقق اقتصاد دانش بنیان است. سازمان انرژی اتمی ایران به عنوان یکی از پیشتازان عرصه علوم و فنون نوین به‌ویژه در حوزه هسته‌ای، عرصه را گشوده تا مسیر پیوند شرکت‌های دانش بنیان، فناور و خلاق به این عرصه اقتدارآفرین و توسعه‌ساز فراهم شود. از این رو در راستای تحقق رسالت توسعه شرکت‌های دانش بنیان در سازمان انرژی اتمی ایران اقدامات مهمی رخ داده است که گذری کوتاه به آنها خواهیم داشت. متناسب با اهداف ذکر شده در سازمان انرژی اتمی ایران و همگام با دیگر صنایع تأسیس نخستین مرکز فناوری و نوآوری تخصصی صنعت هسته‌ای با هدف تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی دانشمندان هسته‌ای بیش از پیش ضرورت یافت و نخستین گام در مسیر شکل‌دهی و پشتیبانی از فرآیند توسعه نوآوری این صنعت با گشایش مرکز فناوری و نوآوری رسا در سال ۱۴۰۰ برداشته شد.

به این ترتیب اقدامات زیرساختی این مرکز از فروردین ۱۳۹۹ آغاز شد و در مردادماه ۱۴۰۰ توسط رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی ایران و معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری دولت دوازدهم افتتاح گردید تا در چارچوب مأموریت‌های پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای، طرح‌ها و برنامه‌های تحول‌گرایانه‌ای را برای پیاده‌سازی اکوسیستم نوآوری و فناوری صنعت هسته‌ای دنبال کند. سازمان انرژی اتمی هم به عنوان قطب فعال در حوزه فناوری هسته‌ای نقش بسیار مهمی در این زیست‌بوم ایفا کرده که از دو منظر قابل بررسی است؛ ابتدا محصولات و خدمات داخل سازمان، زیرمجموعه‌ها و پژوهشگاه که محصول تولید دانش هستند را تحت پوشش قرار داده است؛ یعنی ورودی‌ای که از طریق آن شرکت‌های دانش بنیان امکان حضور در بازار را پیدا می‌کنند، و دیگری بالعکس آن است یعنی تقاضاهای صنعت هسته‌ای که می‌تواند از طریق شرکت‌های دانش بنیان خارج از حوزه هسته‌ای تأمین شود.

تأسیس مرکز فناوری و نوآوری رسا، تحت عنوان مرکزی برای تجاری‌سازی محصولات و خدمات فناورانه و نوآورانه هسته‌ای هم گامی اساسی در زمینه توسعه و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان به شمار می‌آید و هم فرصتی مغتنم برای تجاری‌سازی محصولات شرکت‌های دانش بنیان این حوزه و تحقق اقتصاد دانش بنیان است. از آغاز فعالیت مرکز رسا ۱۳ واحد فناور مستقر شده است و برنامه‌ریزی